

STORTINGET

Innst. 61 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
frå næringskomiteen

Dokument 8:248 S (2021–2022)

Innstilling frå næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Terje Halleland, Tor André Johnsen, Sivert Bjørnstad og Terje Hansen om en ny vår for mineralnæringen

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet blir det fremja følgjande forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen øke bevilgningen til Norges geologiske undersøkelse (NGU) for å kartlegge mineralressursene.
2. Stortinget ber regjeringen se på muligheten for økt nordisk samarbeid i utvinning og foredling av mineraler og forskning og utvikling for å begrense miljøutfordringene.
3. Stortinget ber regjeringen sikre en enklere og mer samordnet konsesjonsbehandling for mineralutvinning i Fastlands-Norge.
4. Stortinget ber regjeringen vurdere å styrke veiledningsfunksjonen til Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF).
5. Stortinget ber regjeringen foreslå nødvendig finansiering på 100 mill. kroner til forskning og utvikling når det gjelder håndtering av avgangsmasse ved utvinning av mineraler.
6. Stortinget ber regjeringen vurdere et pålegg om at mineralselskaper må etablere et individuelt miljøfond. Avsetning av midler skal inn på en sperret konto for å sikre overdekning og beplantning av de-

poni under gruvedriften og etter at den har opphørt.

7. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om etablering av et statlig mineralfond etter finsk modell.
8. Stortinget ber regjeringen vurdere grunnrentebe- skatning for mineralnæringen, slik også evalue- ringsutvalget for mineralloven pekte på.
9. Stortinget ber regjeringen vurdere refusjonsordnin- ger for leteselskaper innenfor mineralnæringen og se på om prinsippet fra leterefusjonsordningen innenfor petroleumsskatteregimet kan være over- førbart.»

Ein viser til dokumentet for ei nærare utgreiing om forslaga.

Merknader frå komiteen

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpar- tiet, Karianne B. Bråthen, Per Vidar Kjølmoen, Sverre Myrli og Solveig Vitanza, frå Høgre, Olve Grotle, Linda Hofstad Helleland og Lene Westgaard-Halle, frå Senterpartiet, Per Ivar Lied, leiaren Willfred Nordlund og Per Olav Tyldum, frå Framstegspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, frå Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, frå Raudt, Geir Jørgensen, frå Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og frå Miljøpartiet Dei Grøne, Rasmus Hansson, viser til Dokument 8:248 S (2021–2022) om en ny vår for mineralnæringen.

Komiteen viser vidare til brev frå næringsministerens av 26. september 2022 med statsråden si vurdering av representantforslaget. Brevet er lagt ved innstillinga. Komiteen viser til at representantforslaget omhandlar mineral og metall («mineral»). Samfunnet har eit aukande behov for mineral mellom anna på grunn av digitaliseringa, den teknologiske utviklinga og det grønne skiftet. Det er derfor nødvendig å legge til rette for at behovet kan dekkast og sikrast.

Komiteen viser til at mineral- og mineralnæringa har fleire sider. Komiteen er einig i at næringa har eit stort potensial i Noreg, med høg næringsaktivitet og verdiskaping, og det kan ligge til rette for samarbeid over landegrensene. Minerutvinning har miljøutfordringar med eit aukande krav til berekraft. Mineral har òg ei sikkerheitspolitisk side. Skal potensialet kunne bli utløyst, må det det skje ei styrking og forbetring på fleire område.

Komiteen viser til at regjeringa gjennom næringsminister Jan Christian Vestre i si vurdering har sluttet seg til mykje av det som går fram av representantforslaget. Regjeringa har òg vist til arbeidet som er gjort i NOU 2022:8 «Ny minerallov» frå minerallovutvalet, og peikar på at regjeringa skal legge fram ein ny mineralstrategi i løpet av 2022. Når det gjeld dei enkelte forslaga i representantforslaget, vil regjeringa vurdere desse i samheng med utarbeidinga av mineralstrategien og den vidare oppfølginga av minerallovutvalet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, ser det som positivt at forslagsstillerne løfter fram Norges potensial til å være en viktig bidragsyter til å dekke Europas og den øvrige verdens behov for mineraler og metaller, utvunnet på en bærekraftig måte og med så lavt klimaavtrykk som mulig.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, deler forslagsstillernes syn på at det i større grad er behov for å legge til rette for mineralnæringen, og at dette må gjøres av myndigheter både lokalt, regionalt og nasjonalt. Flertallet håper et bredt politisk flertall vil støtte opp om arbeidet for å legge bedre til rette for bærekraftig mineralutvinning i Norge.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til statsrådets brev og til den pågående prosessen med behandling av minerallovutvalgets innstilling (NOU 2022:8) og understreker at behovet for en forbedret og forenklet konsesjonsprosess vil være et viktig premiss for dette arbeidet.

Disse medlemmer viser til at statsråden i brev av 26. september 2022 til komiteen stiller seg positiv til å vurdere flere av forslagene i arbeidet med regjeringens mineralstrategi, og ser frem til statsrådets konklusjoner. Disse medlemmer understreker viktigheten av at tiltakene som fremmes i mineralstrategien, er utarbeidet i samarbeid med næringen og berørte aktører.

Disse medlemmer viser avslutningsvis til at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett for 2023 har foreslått å øremerke 10 mill. kroner til Norges geologiske undersøkelse (NGU) for at NGU kan kartlegge landets mineralressurser.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Venstre er samde i mykje av det som går fram av representantforslaget, ikkje minst det som er sagt om Noreg sitt potensial og kor viktig det er å sikre seg mineraler i framtida.

Medlemene i komiteen frå Høgre, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne viser til at i samband med vedtak av Critical Raw Materials Act i september, uttalte Ursula von der Leyen at hinder i forsyningar av mineral til Europa vil vere meir alvorleg enn at forsyningar av olje og gass ikkje kjem. Internasjonalt er det eit auka fokus på strategisk autonomi for mineral blant vestlege land, ikkje minst ettersom Kina systematisk over mange år har tatt kontroll over verdikjeder for minerala i verda.

Som eit mineralrikt land har Noreg mykje å bidra med, ikkje minst når det gjeld å få ei meir berekraftig og miljømessig god mineralnæring.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Venstre seier seg òg samde med forslagsstillarane i at ein må sjå på potensialet for auka nordisk samarbeid når det gjeld utvinning og foredlig av mineral og forskning og utvikling for å avgrense miljøutfordringane. På same måte er desse medlemmene òg samde i behovet for ei enklare og meir samordna konsesjonsbehandling og at rettleingsfunksjonen til DFM må styrkast.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at det er stor og økende etterspørsel etter mineraler i verden. Dette har sammenheng med at vi blir mer avhengige av stadig mer avansert teknologi som krever flere typer og større kvanta mineraler. Det grønne skiftet bidrar særlig til økt etterspørsel. Disse medlemmer peker på at verdikjedene til en rekke av de viktigste mineralene er konsentrert til enkeltland og -områder, og at vi nå ser ut til å gå inn i en periode preget av mer usikkerhet, ustabilitet og geopolitiske maktkamper. Disse medlemmer mener derfor at det er store muligheter for å utvikle en mineralnæring i Norge som kan skape store verdier og

mange arbeidsplasser, og som samtidig vil bidra til å sikre tilgang på kritiske mineraler. Disse medlemmer peker på at både i USA og i Europa er tilgang til kritiske mineraler en politisk prioritet, og det er viktig å gjøre seg uavhengig av totalitære stater og stater med helt andre lønns- og arbeidsvilkår for involverte gruvearbeidere eller steder som tillater barnearbeid.

Disse medlemmer er klar over at mineralnæringen medfører inngrep i naturen, og understreker at det er viktig å utvikle nye metoder for behandling av avgangsmasse, bruk av kjemikalier og deponi. Disse medlemmer mener imidlertid at dette ikke bør være et hinder for å utvikle næringen, men at det parallelt med gruvevirksomheten må jobbes med å finne gode løsninger som ivaretar miljø og lokalsamfunn. Disse medlemmer understreker at det ikke kan være slik at kravene til næringen blir så høye og hensynene så mange at det i praksis forhindrer en satsing. Disse medlemmer minner om at mineralnæringen krever store kapitalinnskudd over en svært lang periode, og at det derfor er viktig med stabilitet, forutsigbarhet og tydelige politiske signaler.

Disse medlemmer viser til at både forrige og nåværende regjering ser på hvordan mineralnæringen kan utvikles, og at regjeringen har varslet en mineralstrategi som skal legges frem i 2022. Denne strategien vil imidlertid ikke behandles i Stortinget, og disse medlemmer mener derfor at det er viktig at Stortinget gjennom behandlingen av dette representantforslaget får anledning til å gi tydelige signaler til regjeringens arbeid med mineralpolitikken.

Disse medlemmer viser videre til at det er utfordrende for nye aktører å starte mineralutvinning i Norge med mange søknadsprosesser og tilnærmet vanntette skott mellom direktorater og departementer som skal gi ulike tillatelser. Her kan det nevnes at gruveselskapet Nussir startet sin søknadsprosess for over 20 år siden og først nå er i startgropen for oppstart av gruvevirksomheten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere et pålegg om at mineralselskaper må etablere et individuelt miljøfond. Avsetning av midler skal inn på en sperret konto for å sikre overdekning og beplantning av deponi under gruve driftet og etter at den har opphørt.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå å øke bevilgningen til Norges geologiske undersøkelse (NGU) for å kartlegge mineralressursene i Norge.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen se på muligheten for økt nordisk samarbeid i utvinning og foredling av mineraler og forskning og utvikling for å begrense miljøutfordringene.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre en enklere og mer samordnet konsesjonsbehandling for mineralutvinning i Fastlands-Norge.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å styrke veiledningsfunksjonen til Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF).»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå nødvendig finansiering på 100 mill. kroner til forskning og utvikling når det gjelder håndtering av avgangsmasse ved utvinning av mineraler.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om etablering av et statlig mineralfond etter finsk modell.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan kommunene kan sitte igjen med en større del av verdiskapingen knyttet til mineralvirksomhet, og herunder vurdere om produksjonsavgift kan være hensiktsmessig for at kommunene skal ha insentiv til å legge til rette for mer virksomhet.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere refusjonsordninger for leteselskaper innenfor mineralnæringen og se på om prinsippet fra leterefusjonsordningen innenfor petroleumsskatteregimet kan være overførbart.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at det må være god balanse mellom ny utvikling av mineralnæringen og hensynet til miljø og lokalsamfunn. Uttak av mineraler må derfor være i tråd med føre-var-prinsippet, og det må stilles krav til fondsavsetning for opprydding før avvikling.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne mener det bør opprettes et statlig mineralselskap som kan drive utforskning og utvinning av mineraler. Et statlig mineralselskap vil sikre lokale arbeidsplasser og verdiskaping. Disse medlemmer mener at det i konsesjonsprosessene skal prioriteres uttak av særlig nyttige mineraler.

Disse medlemmer peker på konsekvensene dumping av gruveavfall i Førdefjorden og Repparfjorden vil få, og mener sjødeponi må forbys. Videre mener disse medlemmer det må innføres avgift på dumping av gruveavfall.

Disse medlemmer er enig med forslagsstillerne i behovet for å kartlegge mineralressursene i Norge. Disse medlemmer mener likevel det er verdt å vente på sammenstillingen av innspill fra aktører knyttet til mineralnæringen, miljøorganisasjoner og andre som har kommet i forbindelse med høringen av mineralloven, før konkrete tiltak for mineralnæringen besluttes.

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne vil vise til at gruvevirksomhet og uthenting av mineraler har store konsekvenser for natur og miljø. Mineraler er en ikke-fornybar ressurs og må derfor utvinnes og forbrukes så hensiktsmessig som mulig. På grunn av konfliktene rundt gruveprosjekter må det være samfunnets mål å begrense behovet for nye gruver så mye som mulig gjennom å begrense forbruket av mineraler og øke gjenvinningsgraden. Deponering av mineralholdige avgangsmasser i hav må ses på som sløsing av mineraler og må unngås.

I Norge gjenvinner vi årlig opp mot 20 000 tonn med kobber gjennom gjenvinning av biler og elektrisk avfall. Når vi samtidig vet at kun 20 pst. av verdens EE-avfall gjenvinnes, viser det det enorme potensialet som ligger i resirkulering av mineraler og metaller. Det må alltid være samfunnets behov for mineraler, ikke private selskapers behov for profitt, som må ligge til grunn for mineralutvinning.

Disse medlemmer vil videre vise til NOU 2022:8 – Ny minerallov, hvor utvalget på side 124 skriver:

«Utvalget ser det som selvsagt at mineralloven må oppfylle Norges plikt til å ta hensyn til den samiske befolkningen som urfolk og minoritet i Norge.»

Både i Sápmi og i resten av verden har man sett hvordan mineralutvinning og gruvevirksomhet truer urfolks levevei og leveområder. Flere mineralprosjekter i Norge, Sverige og Finland har vært kjennetegnet av harde konflikter mellom utbyggerinteresser og samiske rettighetshavere. Disse medlemmer vil vise til at samisk reindrift foregår i store deler av Norge, og vil peke på at mineralutvinning i disse områdene vil måtte for-

holde seg til reindriftssamenes rettigheter under reindriftsloven og folkeretten, blant annet retten til konsultasjon og retten til kulturutøvelse under Den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 27.

Videre vil disse medlemmer vise til drøftingen av retten til kulturutøvelse, i lys av Fosensaken, i NOU 2022 – Ny minerallov, hvor utvalget slår fast at avveinngen av om et inngrep utgjør en krenkelse av SP 27, må vurderes i sammenheng med tidligere gjennomførte og andre planlagte inngrep. SP 27 er en absolutt rettighet og er ikke åpen for proporsjonalitetsvurderinger mellom interessene til en tiltakshaver, eller statens interesse for mineraler, opp mot urfolkets rett til å utøve sin kultur.

Klart definerte folkerettslige forpliktelser vil sikre forutsigbarhet og trygghet for samiske rettighetshavere og forutsigbare rammer for potensielle utbyggere og det øvrige samfunnet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne er positive til en satsing på bærekraftig, sirkulær gruve drift på land i Norge. Disse medlemmer deler forslagsstillerens forståelse av at det grønne skiftet vil kreve økt tilgang på mineraler. Samtidig understreker disse medlemmer at målet må være en sirkulær gruveindustri, der gjenvinningsgraden er langt høyere enn det som er vanlig i dag, og der man resirkulerer metaller som i dag har havnet utenfor avfallsstrømmene – for eksempel metaller på gamle deponier og slagghauger. Målet må være at Norge skal bli verdens første land hvor gruveindustrien gjennomgående er sirkulær, og der alle ressurser og avfallsstrømmer tas hånd om i stedet for å deponeres.

Komiteens medlemmer fra Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener det må være, og er, mulig å drive mineralutvinning på en bærekraftig eller sirkulær måte. Et eksempel på et lovende prosjekt er Fensfeltet ved Ulefoss i Telemark, som inneholder betydelige mengder sjeldne jordartsmetaller (REE). Der kan det være mulig å drive mineralutvinning på et langt mer bærekraftig nivå enn det som er vanlig i dag. Som et velregulert, stabilt og demokratisk land har Norge alle forutsetninger for å utvinne disse mineralene på en mest mulig skånsom og klima- og naturvennlig måte. Man må sette konkrete og forpliktende krav for å sikre at dette skjer.

Disse medlemmer viser til at det offentlige kjøpte varer og tjenester for 651 mrd. kroner i 2021. Innkjøpsmakten som ligger i et så stort beløp, kan vanskelig overvurderes. For eksempel ved å etterspørre avgangsmasser fra gruvevirksomhet til bruk i fyllmasser, betong og murstein kan det offentlige bidra til å skape god øko-

nomi i sirkulær gruvedrift. I Bærum kommune er det utviklet en modell, Bærum ressursbank, som identifiserer og utnytter materialressurser best mulig og motvirker at ressurser går til deponi, og som viser muligheter for langt mer effektiv ressursbruk som også kan anvendes i gruveindustrien.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med ny mineralstrategi, om å gjennomføre en grundig vurdering av potensialet for økt gjenvinning av metaller fra eksisterende avfallsstrømmer, fra gamle deponier, fra slagghauger og andre kilder, med mål om å redusere behovet for ny mineralutvinning til et minimum.»

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om en avgift på deponering av avgangsmasser fra gruveindustri, med mål om å stimulere til økt gjenbruk av avgangsmasser, og komme tilbake til Stortinget senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2023.»

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at det i fremtidige konsesjonsprosesser ikke skal gis konsesjoner til mineralutvinning uten at det stilles krav om nullutslipp for avfall, strenge krav om tilbakeføring av masser og krav om at håndtering av avfall ikke skal skje i åpent landdeponi. Det skal ikke gis tillatelse til sjødeponi.»

«Stortinget ber regjeringen, gjennom statlige innkjøp, bidra til å skape økonomi i sirkulær gruvedrift blant annet ved å øke etterspørselen etter avgangsmasser fra gruvedrift i bygge- og anleggsprosjekter.»

Disse medlemmer har merket seg at regjeringen har lagt ut «Konsekvensutredning for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel og utkast til beslutning om åpning av område» på høring. Disse medlemmer har merket seg at høringsnotatet identifiserer svakt kunnskapsgrunnlag om både biologi, økosystemer og mulige virkninger av gruvedrift i de aktuelle områdene. Disse medlemmer er derfor sterkt kritiske til at regjeringen, med det kunnskapsgrunnlaget man har i dag, velger å gå til enda et skritt for å åpne opp for utvinning av havbunnsmineraler på norsk sokkel.

Disse medlemmer viser til at Havforskningsinstituttet flere ganger har påpekt at det er store kunnskaps hull om konsekvensene av mineralutvinning på havbunnen. En åpning av sokkelen for mineralutvinning kan, med dagens kunnskapsgrunnlag, føre til irreversible skader på jordas siste urørte natur.

Disse medlemmer har merket seg rapporten «What Role for Ocean-Based Renewable Energy and

Deep-Seabed Minerals in a Sustainable Future?» fra det nordskledelede internasjonale havpanelet (High Level Panel for a Sustainable Ocean Economy). Rapporten påpeker at økt gjenvinningsgrad, teknologiutvikling og bedre utnyttelse av mineralressurser på land potensielt kan eliminere behovet for havbunnsmineraler. Det internasjonale havpanelet mener, i likhet med Havforskningsinstituttet, at det trengs betydelig mer kunnskap om miljøforhold før man eventuelt setter i gang med gruvedrift på havbunnen.

Disse medlemmer har merket seg at når konsekvensutredningsprosesser – for eksempel innenfor olje- og gassvirksomhet – først er igangsatt, investeres det raskt så mye engasjement, ressurser og prestisje at prosessene vanskelig lar seg stoppe selv om informasjon og fakta kan tilsa at det er fornuftig. Det er avgjørende at regjeringen tar ansvar for at en slik dynamikk ikke fører til at områder åpnes for gruvedrift etter havbunnsmineraler basert på et for svakt kunnskapsgrunnlag.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, i tråd med norske og internasjonale anbefalinger, innføre et ti års moratorium på mineralutvinning på havbunnen med mål om å innhente mer kunnskap om miljøkonsekvenser før man eventuelt setter i gang slik virksomhet.»

Forslag fra mindretal

Forslag fra Høgre, Framstegspartiet og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen se på muligheten for økt nordisk samarbeid i utvinning og foredling av mineraler og forskning og utvikling for å begrense miljøutfordringene.

Forslag fra Høgre og Framstegspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sikre en enklere og mer samordnet konsesjonsbehandling for mineralutvinning i Fastlands-Norge.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen vurdere å styrke veiledningsfunksjonen til Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF).

Forslag frå Framstegspartiet, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen vurdere et pålegg om at mineralselskaper må etablere et individuelt miljøfond. Avsetning av midler skal inn på en sperret konto for å sikre overdekning og beplantning av deponi under gruvedriften og etter at den har opphørt.

Forslag frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen, i tråd med norske og internasjonale anbefalinger, innføre et ti års moratorium på mineralutvinning på havbunnen med mål om å innhente mer kunnskap om miljøkonsekvenser før man eventuelt setter i gang slik virksomhet.

Forslag frå Framstegspartiet og Venstre:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan kommunene kan sitte igjen med en større del av verdiskapingen knyttet til mineralvirksomhet, og herunder vurdere om produksjonsavgift kan være hensiktsmessig for at kommunene skal ha insentiv til å legge til rette for mer virksomhet.

Forslag frå Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med ny mineralstrategi, om å gjennomføre en grundig vurdering av potensialet for økt gjenvinning av metaller fra eksisterende avfallsstrømmer, fra gamle deponier, fra slagghauger og andre kilder, med mål om å redusere behovet for ny mineralutvinning til et minimum.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om en avgift på deponering av avgangsmasser fra gruveindustri, med mål om å stimulere til økt gjenbruk av avgangsmasser, og komme tilbake til Stortinget senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2023.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen legge til grunn at det i fremtidige konsesjonsprosesser ikke skal gis konsesjoner til mineralutvinning uten at det stilles krav om nullutslipp for avfall, strenge krav om tilbakeføring av mas-

ser og krav om at håndtering av avfall ikke skal skje i åpent landdeponi. Det skal ikke gis tillatelse til sjødeponi.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen, gjennom statlige innkjøp, bidra til å skape økonomi i sirkulær gruvedrift blant annet ved å øke etterspørselen etter avgangsmasser fra gruvedrift i bygge- og anleggsprosjekter.

Forslag frå Framstegspartiet:

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen foreslå å øke bevilgningen til Norges geologiske undersøkelse (NGU) for å kartlegge mineralressursene i Norge.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen foreslå nødvendig finansiering på 100 mill. kroner til forskning og utvikling når det gjelder håndtering av avgangsmasse ved utvinning av mineraler.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om etablering av et statlig mineralfond etter finsk modell.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen vurdere refusjonsordninger for leteselskaper innenfor mineralnæringen og se på om prinsippet fra leterefusjonsordningen innenfor petroleumsskatteregimet kan være overførbart.

Tilråding frå komiteen

Tilrådinga frå komiteen blir fremja av medlemene frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet som er største fraksjon.

Komiteen viser til representantforslaget og til det som står ovanfor, og rår Stortinget til å gjere følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:248 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Terje Halleland, Tor André Johnsen, Sivert Bjørnstad og Terje Hansen om en ny vår for mineralnæringen – blir ikkje vedteke.

Oslo, i næringskomiteen, den 15. november 2022

Willfred Nordlund

leiar

Olve Grotle

ordførar

**DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT***Næringsministeren*

Stortingets
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref
HM/IHL

Vår ref
22/6603-4

Dato
26. september 2022

Dokument 8:248 S (2021-2022) - vurdering av representantforslag om en ny vår for mineralnæringen

Samfunnet står overfor en stor omstilling i tiden fremover, og jeg er enig i at det i den forbindelse er viktig å legge til rette for fremtidens mineralnæring. Mineraler er en forutsetning for det grønne skiftet, og de må utvinnes på bærekraftig vis. Regjeringens mål er at Norge skal utvikle verdens mest bærekraftige mineralnæring og bidra til at Norge leder an globalt som leverandør av grønne byggesteiner.

Samtidig ser vi en sterk økning i etterspørselen etter mange av de råvarene vi trenger til industrien og til det grønne skiftet. Det gjør at verdens produksjon av råvarer må øke, men også at tilgangen til råvarer kan bli en begrensning i hastigheten i det grønne skiftet i Norge og andre land.

Jeg er opptatt av disse problemstillingene, og jeg varslet tidligere i år at vi skal utarbeide en ny mineralstrategi som skal legges frem i løpet av 2022. Den forrige mineralstrategien er fra 2013, også da fra en rødgrønn regjering. Blant temaene i den nye strategien er samfunnets og industriens tilgang til kritiske mineralske råvarer, og hvordan vi kan legge til rette for vekst i mineralnæringen innenfor miljømessig og sosialt bærekraftige rammer. Jeg er særlig opptatt av å legge til rette for å redusere konfliktnivået og bedre den lokale forankringen. Dette er helt avgjørende rammebetingelser og sentralt for en langsiktig mineralpolitikk og forutsigbarhet for næringsaktørene.

Stabil og langsiktig tilgang til råvarer med lavt klima- og miljøfotavtrykk er en forutsetning for å utvikle en grønn industri, og før sommeren la vi frem et veikart for grønt industriløft og en batteristrategi. Her varslet vi at vi i arbeidet med ny mineralstrategi blant annet skal jobbe for at næringen kan bli mer sirkulær, vurdere å stille økt krav til gjenbruk av overskuddsmasser,

vurdere fremtiden til sjødeponi og utrede hvordan en større del av verdiskapingen i mineralnæringen kan bli igjen lokalt og nasjonalt.

Internasjonalt samarbeid om kritiske råvarer er også viktig for det grønne skiftet, og vi samarbeider derfor med EU om et grønt industrielt partnerskap. Vi har også blitt med i Mineral Security Partnership som er et initiativ fra USA. Dette er et samarbeid mellom flere land om råvaretilgang, og Norge er et av landene som ble invitert til å delta. Slike samarbeid vil være viktige for å få opp tempoet i det grønne skiftet.

For å vurdere hvilke tiltak som er aktuelle har vi også hatt en rekke møter med blant annet Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Norges geologiske undersøkelse, industrien og miljøorganisasjonene. Vi har i den forbindelse fått en rekke innspill og konkrete forslag som vi vil arbeide videre med i forbindelse med utarbeidelse av strategien. Det er også viktig å sikre ivaretagelse av samiske rettigheter, og jeg vil ha dialog med Sametinget om dette.

Jeg viser videre til at Minerallovutvalget leverte sin innstilling NOU 2022:8 «Ny minerallov» 1. juli 2022. Mineralloven må, sammen med annet regelverk, sikre gode og forutsigbare rammevilkår for verdiskaping i mineralnæringen, og legge til rette for at mineralvirksomhet foregår forsvarlig og bærekraftig. Minerallovutvalget har blant annet foreslått endringer i mineralloven for å forbedre reguleringen av undersøkelsesfasen, bedre samordningen med andre lover, og forebygge og redusere konflikter, særlig i forholdet til samiske rettighetshavere. NOUen er på høring med høringsfrist 1. november 2022.

Jeg vil se utarbeidelsen av mineralstrategien og den videre oppfølgingen av Minerallovutvalgets innstilling i sammenheng.

Flere av forslagene peker på viktige utfordringer knyttet til mineralaktivitet og utfordringer for mineralnæringen, og vil vurderes i forbindelse med utarbeidelsen av mineralstrategien og den videre oppfølgingen av Minerallovutvalget. Det er for tidlig nå å konkludere om hvilke tiltak vi ønsker å gå videre med i regjeringens strategi for mineralnæringen.

Med hilsen

Jan Christian Vestre